

Gecertificeerde opleidingen eerder vloek dan zegen

Het KB van 5 september 2002 over de hervorming van de loopbaan van de federale ambtenaren wijzigde een eerste keer het KB van 22 december 2000 betreffende de selectie en de loopbaan van het rijkspersoneel. Voortaan zouden jaarlijks competentiemetingen worden ingericht.

In 2003 waren deze competentiemetingen voor het niveau C nog maar pas van start gegaan of er werd bijgestuurd. Het gedragsgerichte interview, de ultieme afsluiting van de meting, werd afgevoerd zodat er alleen nog de pc-vaardigheidstest (hoe goed kan ik overweg met de PC?) en de 'PC in basket' (hoe pak ik mijn werk aan?) restten. Enkel de harde competenties, in weze de makkelijk meetbare, bleven weerhouden. Maar ook deze aanpak stootte op heel wat onbegrip bij de FOD Financiën en zorgde voor onrust op de werkvloer. Mensen met twintig jaar ervaring die eigenlijk net de personal computer leerden kennen, stonden plotseling tegenover onervaren collega's die, amper van de schoolbanken, beter gewaagd waren dank zij hun computerkennis en voor deze meting een beter inschattingsvermogen hadden. Niettegenstaande Selor hieraan enigszins tegemoet kwam door de ambtenaren, die de nodige computerervaring ontbeerden, eerst een opleiding te laten volgen, bleek de destabilisering hoegenaamd niet volledig weggenomen. Dat het gedragsinterview wegviel was slechts een pleister op de wonde

Allesbehalve een succes

Bij de FOD Financiën waren de eerste metingen allesbehalve een succes. Niet alleen schreven zich heel wat minder ambtenaren (73%) in, bovendien bleken de slaagcijfers lager dan het gemiddelde omwille van de vrij lage informatiseringsgraad. Uiteindelijk werd in 2003 tegelijkertijd de gecertificeerde opleiding ingevoerd voor de functiefamilies van technisch assistent in niveau C en van ICT-deskundige in niveau B. Twee jaar later werden de competentiemetingen voor heel wat functiefamilies in het niveau C en B vervangen door gecertificeerde opleidingen. Sindsdien werd deze gecertificeerde opleiding, geleidelijk aan, voor alle niveaus de regel.

Onze vakorganisatie vond het uiteraard een zegen dat voortaan opleidingen werden gecertificeerd, weliswaar met een test. Dit belette het VSOA niet om tijdens diverse T.O.C.-vergaderingen het grootste voorbehoud te maken voor de voorgestelde opleidingen.

Reeds in 2005 drukte het VSOA groep Financiën zijn vrees uit dat de hoogdringendheid waarmee men de organisatie van de gecertificeerde opleidingen afhaspelde de agenten van de FOD Financiën wel eens zuur kon opbreken.

Er was ontegensprekelijk een ongelijke behandeling tegenover de ambtenaren van de andere FOD's voor wie het systeem reeds hangend was en die daarenboven een grote keuzemogelijkheid kregen in het gamma gecertificeerde opleidingen.

VSOA groep Financiën eiste een veel snellere organisatie van de testen vooral omdat daar voor de andere FOD's de agenten bij het beëindigen van de vorming reeds konden deelnemen aan de proef.

Onze vakorganisatie wilde bovendien een grondige syllabus die duidelijk alle mogelijke onderwerpen omvatte die het voorwerp konden uitmaken van een test. Aangezien de cursisten door verschillende personen zouden worden opgeleid, was het onontbeerlijk dat de syllabus exacte antwoorden behelsde.

De ambtshalve inschrijving op 31 augustus 2004 van de ambtenaren in de nieuwe loopbanen C&B was misschien wel een feit, doch de doelstelling om op korte termijn versnelde opleidingen aan te bieden, om de agenten zo snel mogelijk en met terugwerkende kracht de premie voor competentieontwikkeling uit te betalen, leek van in den beginne te hoog gegrepen.

Alziend oog

Het spreekt vanzelf dat de verantwoordelijke leiders van het departement een grote inspanning hebben gedaan om het gros van de betrokken ambtenaren doorheen de eerste cyclus te sleuren; het alziend oog van de certificeringsautoriteit, het Opleidingsinstituut van de Federale Overheid, bleek het proces zeker niet te versnellen.

Dat intussen het niveau D ook in aanmerking komt voor de gecertificeerde opleiding kan alleen maar worden toegejuicht (KB 10 augustus 2005). We kunnen enkel maar hopen dat ook de financiële medewerkers (DF), net als hun collega's met eenzelfde loopbaan weldra ook een gecertificeerde opleiding mogen afsluiten met geslaagde test.

Anderzijds zagen wij met lede ogen aan hoe de opleidingen van de eerste catalogus, die destijds door minster VAN DEN BOSSCHE updatings voor het dagelijks werk werden genoemd en waar het 'kunnen' moest primeren op het 'kennen', duidelijk afstevenden op een vorming die gevolgd werd door een test waarin hoofdzakelijk cognitieve vaardigheden worden gemeten.

Hierdoor werd onze vrees dat er desalniettemin grote verschillen zouden blijken in de slaagpercentages van de diverse opleidingen snel waarheid. De te lage slaagcijfers in sommige GCO's (BTW, vennootschapsbelasting, invordering,...) staan in schril contrast met de monsterscores van andere GCO's (D&A, P&O, B&B,...) en doen eigenlijk het algemeen slaagpercentage van meer dan 80% verbleken. Betreft het niet agenten met een vergelijkbaar takenpakket, verantwoordelijkheid en kennisniveau. In het verleden waren er stevast administraties die minder geslaagden telden in de bevorderingsexamens; het stelsel van de gecertificeerde opleiding heeft deze tendens enkel bevestigd. In de Pensioendienst voor de Overheidssector wilde men iedereen gelijk behandelen en haalde amper de helft van de examinandi de eindstreep van de eerste cyclus gecertificeerde opleidingen.

Nul op rekwest

Vandaar dat wij de bij de voorstelling van de tweede cyclus gecertificeerde opleidingen de overheid nul op rekwest gaven wegens de beperktheid van de catalogus; indien het gemiddeld slaagpercentage voor alle gecertificeerde opleidingen tijdens de eerste organisatie nagenoeg gelijk was geweest dan waren we wellicht onmiddellijk tot een akkoord gekomen en hadden wij er gerust de onvolmaaktheden bij genomen.

Intussen blijven de problemen zich opstapelen

Vooreerst is er het probleem van de achterstand die niet in te halen is. Zo zijn er contractuele ambtenaren in het niveau C ingeschreven sedert 2004 voor de functiefamilie 'controle'; steevast krijgen zij de melding dat ze weldra zullen worden opgeroepen voor de opleiding en de test. Velen onder hen weigeren vooralsnog externe wervingen omdat zij anders meerdere premies voor competentieontwikkeling aan de neus voorbij zien vliegen. Anderen zijn over een korte termijn administratief medewerker, financieel medewerker en administratief assistent geworden en zien hoegenaamd niet klaar in de persoonlijke situatie; de uitleg die zij van de verantwoordelijken krijgen doorgemaild zijn niet altijd even verhelderend.

Ook voor vele ambtenaren, die aan de vooravond van de pensionering nog niet aan de bak kwamen, ziet de situatie er weinig rooskleurig uit. Tijdens een procedure voor de burgerlijke rechtbank merkte de departementsadvocaat laconiek op dat wie vrijwillig met vervroegd pensioen gaat niet meer voldoet aan de juridische voorwaarden met het oog op de deelname aan de gecertificeerde opleiding en aldus verzaakt aan de retroactieve rechten die zouden ontstaan zijn mocht hij slagen in de test. Niemand wordt immers verplicht om op 60 jaar de administratie te verlaten.

Niet zonder enig zelfgenoegen poneert diezelfde advocaat dat de betrokken agent maar zelf een andere opleiding had moeten kiezen alsof bij de catalogus een kalender was gevoegd van de geplande GCO's.

Intussen zijn de agenten van het niveau A al volop in het strijdgevoel getreden.

Aan den lijve ondervond ik zelf maar al te goed hoe ik als vijftigjarige opnieuw moest blokken; alle fysische ongemakken waaraan ik als jonge student tijdens de examenperiode leed, herbeleefde ik nog intenser. Spijvertering in de

knoop, zweetbuien, hartritmestoornissen,... En zeggen dat ik het resultaat van mijn test nog niet eens ken.

Dat onze ambtenaren van het niveau A iets mondiger zijn, kan men hen moeilijk te kwade duiden.

Olympische sprongen

De GCO 'Toepassing van de algemene principes van het fiscaal recht' heeft alleszins voor de nodige verontwaardiging gezorgd in de schoot van ons keurkorps. Niet alleen was er grote verwarring over de vraagstelling op 15 december 2007 want een ambtenaar die meewerkte aan de syllabus voor een bepaalde module snapte als examinandus geen snars van de vragen die nu net die module betroffen. Bovendien bezorgde de betekening op 9 juli 2008 van het resultaat menig ambtenaar een koude douche (slagpercentage: 32 % Fr 48% NL). Dat agenten, die tijdens hun gecertificeerde opleiding de modules 'openbaarheid van bestuur' en 'motivering van bestuurshandelingen' voorgeschoteld kregen, onverwijd inzage vragen van het dossier was vanzelfsprekend. De sprongen die de heer LEROY (FOD P&O) maakte, waren van Olympisch allooi. Eerst mochten de agenten hun dossier enkel persoonlijk inkijken; vervolgens werd aanvaard dat een syndicaal afgevaardigde of een advocaat hen vergezeld. Eerst mocht niets worden overgeschreven uit het examenkohier omwille van een financieel belang (kostprijs organisatie vorming) nadien mocht het wel indien de betrokken ambtenaar schriftelijk bevestigde dat hij of zij een procedure voor de Raad van State in overweging nam.

Alleszins kwamen de agenten tot de vaststelling dat drie vragen werden geschrapt omwille van het feit dat er naast het modelantwoord nog een correct antwoord mogelijk was. Diegene die één van deze twee mogelijke antwoorden had aangevinkt verloor telkens een punt; ook de ambtenaar die bewust de vraag ongemoeid liet omdat twee correcte antwoorden onmogelijk waren, werd evenzeer gestraft. Bovendien blonken nog een aantal vraagstellingen uit in vaagheid en dubbelzinnigheid. Heel wat benadeelde agenten haalden hierdoor de 60% niet en aarzelden niet de Raad van State in te schakelen; de griffie van de Raad ontving tot 5 september meerdere verzoekschriften in vernietiging. Dat juristen van opleiding een dergelijke miskening van hun rechten niet tolereren was te verwachten en het is zeer de vraag of volgende GCO's niet hetzelfde lot zijn beschoren.

Minister vraagt audit

Wellicht brengt de tijd toch nog soelaas want op het intranet verscheen al een mededeling van onze minister REYNDERS dat een audit zal worden georganiseerd over de redactie van de gestelde vragen en over de juistheid van de voorgestelde antwoorden. Dat de eerder gedane notificatie wordt geannuleerd is evenwel juridisch evenmin correct omdat de betekening niet noodzakelijkerwijze de uitslag, het bewijs van de verworven kennis, teniet doet.

Het wordt pas pijnlijk voor de benadeelden wanneer zij vaststellen dat de scoringspercentages voor andere gelijklopende gecertificeerde opleidingen normaal tot hoog zijn 'Uitwisseling en gebruik van inlichtingen' 88% Fr 90% NL en 'Onderzoek en bewijzen' 72 % Fr 72% NL. Aangezien in heel wat taxatiekantoren de agenten de drie GCO's even nuttig achtten, was het dus eigenlijk een kwestie van kiezen tussen de drie opties; sommigen hebben dus duidelijk verkeerd gekocht.

Intussen wordt aan het concept van de gecertificeerde opleidingen opnieuw getimmerd. Gelet op het kostenplaatje en de onwerkbaarheid wordt gedacht aan generieke vormingen met interne opleiders; dat hiermee een aantal principes die aan de basis liggen van de GCO's van tafel worden geveegd, lijkt onbelangrijk. In een recent 'Fedra' magazine spreekt men enkel van het 'ontwarren van de knoop'.

Afgunst en nijd als oogst

Het minste dat we kunnen zeggen is dat de wrevel die werd opgewekt door deze gecertificeerde opleidingen alom merkbaar is en als vloek slechts afgunst en nijd kon oogsten. Dat de grote groep slaagde en hierdoor na de geldigheidsduur een hogere weddenschaal bereikt en intussen jaarlijks een premie geniet, wordt volkomen overschaduwed door het terechte ongenoegen van zeer gedreven agenten die slecht scoorden door het kiezen van een vorming met een ongekende moeilijkheidsgraad. Met deze constante in het achterhoofd zouden opleidingen worden verkozen in functie van de slagingsgraad. Dit is wellicht een zeer nuchtere houding die evenwel diametraal staat tegenover het zich eigen maken van vaardigheden die een meerwaarde betekenen voor de cursist en de organisatie.